

Regeringens proposition

1983/84: 4

om ändring i studiestödslagen (1973: 349);

beslutad den 22 september 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

LENA HJELM-WALLÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i studiestödslagen (1973: 349) med anledning av de speciella omständigheter som föreligger beträffande uppföljningsprogram m. m. i s. k. individuella planer för ungdomar under 18 år som efter avslutad grundskola varken genomgår reguljär utbildning eller har stadigvarande arbete. I dessa fall bör studiehjälp kunna lämnas även för 15 dagar som inte bildar en hel, sammanhängande tidsperiod. Föreskrifter om undantag från en beräkningsregel i studiestödslagen föreslås därför få meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 1984. Föreskrifter om undantag föreslås få avse studiehjälp även för sista kalenderhalvåret 1983.

Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § studiestödslagen (1973: 349)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 kap.**5 §²

Studiehjälp utgår för sådan del av läsår under vilken den studerande bedriver studier.

Studiehjälp i form av återbetalningspliktiga studiemedel utgår även för tid under vilken den studerande är sjuk enligt vad som anges i 13–19 §§, om ej annat följer av bestämmelser som regeringen meddelar.

Vid tillämpning av första stycket och bestämmelse som avses i andra stycket beaktas endast hela, sammanhängande tidsperioder under ett kalenderhalvår om 15 dagar för heltidsstuderande och 30 dagar för deltidstuderande.

Vid tillämpning av första stycket och bestämmelse som avses i andra stycket beaktas endast hela, sammanhängande tidsperioder under ett kalenderhalvår om 15 dagar för heltidsstuderande och 30 dagar för deltidstuderande, *om inte annat följer av föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Vid tillämpning av bestämmelse i detta kapitel skall läsår anses omfatta det antal dagar som bestämmes av regeringen eller myndighet som regeringen utser. Detta antal dagar skall därvid anses infalla under det eller de kalenderhalvår som bestämmes av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984. Föreskrifter som avses i 3 kap. 5 § tredje stycket i dess nya lydelse får gälla studiehjälp även för sista kalenderhalvåret 1983.

¹ Lagen omtryckt 1981: 579.

² Senaste lydelse 1983: 272.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-09-22

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon. Hjelm-Wallén, Petersson, Andersson, Rainer, Boström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Hjelm-Wallén

Proposition om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

1 Inledning

Enligt beslut av riksdagen (prop. 1982/83: 100 bil. 10 p. D 25, UbU 21, rskr 311) infördes den 1 juli 1983 ett nytt system för kommunernas statsunderstödda uppföljande verksamhet för ungdomar under 18 år som efter avslutad grundskola eller motsvarande varken genomgår reguljär utbildning eller har stadigvarande arbete. Det nya systemet regleras i förordningen (1983: 583) om statsbidrag till uppföljningsinsatser för ungdomar under 18 år.

Enligt förordningen lämnas bidrag till kommuner som anordnar uppföljande verksamhet enligt *individuella planer*. En individuell plan skall omfatta hela den tid mellan grundskolan eller motsvarande och 18-årsdagen under vilken uppföljningsinsatser kan behövas. Syftet med en individuell plan är att hjälpa den unge att så snart som möjligt övergå till reguljär utbildning eller stadigvarande arbete. En individuell plan skall innehålla sådana moment av vägledning, utbildning och arbete som bedöms lämpliga i det enskilda fallet. I en individuell plan bör anställning på ungdomsplats eller annan arbetslivspraktik växla med utbildning, exempelvis lokalt arbetsmarknadsanknutna specialkurser (LA-kurser), andra specialkurser i gymnasieskolan eller kurser inom kommunal vuxenutbildning. I varje individuell plan skall ingå *uppföljningsprogram* som sammanhållande moment. Ett uppföljningsprogram skall innehålla ett eller flera sådana inslag som studie- och yrkesorientering, personlig vägledning i hithörande frågor, facklig information och annan arbetslivsorientering. En omprövning av insatserna skall göras minst var tionde vecka. Det kan ske inom ramen för ett uppföljningsprogram av endast någon dags längd.

I den proposition som låg till grund för reformen anfördes att ungdomar

under tiden för sådana inslag i en individuell plan som uppföljningsprogram samt utbildningar i gymnasieskolan borde få uppbära studiestöd, medan sådant stöd däremot inte borde utgå under period på ungdomsplats (prop. 1982/83: 100 bil. 10 s. 359; se även s. 608). Med anledning härav har regeringen gjort vissa ändringar i studiestödsförordningen (1973: 418; ändringarna 1983: 600).

Enligt 3 kap. 5 § studiestödslagen (1973: 349, paragrafen ändrad senast 1983: 272) utgår studiehjälp för sådan del av läsår under vilken den studerande bedriver studier. Därvid beaktas endast hela, sammanhängande tidsperioder under ett kalenderhalvår om 15 dagar för heltidsstuderande och 30 dagar för deltidstuderande.

Med tanke på uppföljningsprogrammen m. m. i de individuella planerna vill jag nu ta upp frågan om att i 3 kap. 5 § studiestödslagen föra in en föreskrift som möjliggör undantag från principen att endast hela, sammanhängande tidsperioder om ett visst antal dagar skall beaktas.

2 Föredragandens överväganden

Studiestödslagens bestämmelser om beräkning av studiehjälpsberättigande tid har utformats med tanke främst på längre, enhetliga och sammanhållna utbildningar. Därför kan vissa svårigheter uppstå när verksamhet enligt individuella planer skall fogas in i systemet.

De olika inslagen i en individuell plan behöver inte ha sådana inbördes samband som kännetecknar olika delar av en reguljär utbildning. Därför görs en åtskillnad mellan studiehjälpsberättigande och icke studiehjälpsberättigande inslag. Studiehjälpsberättigande tid är endast perioder som tas upp av uppföljningsprogram, kurser och andra utbildningsinslag. Enligt min mening bör emellertid detta inte leda till att perioderna vid beräkning av studiehjälp behandlas som om varje inslag vore fristående.

Den individuella planen skall utformas efter omständigheterna i det enskilda fallet. Detta gör att framför allt uppföljningsprogrammen – men även andra studiehjälpsberättigande inslag – kan vara kortare än de 15 dagar som anges i 3 kap. 5 § tredje stycket studiestödslagen. Med hänsyn till de speciella omständigheterna bör det i dessa fall för studiehjälp avseende 15 dagar under ett kalenderhalvår inte krävas att dagarna bildar en hel, sammanhängande tidsperiod. I själva verket kan syftet med uppföljningsprogram förfelas, om programmens längd i praktiken kommer att styras av den nuvarande 15-dagarsregeln i studiestödslagen.

Mot denna bakgrund bör studiestödslagen ändras.

Uppföljningsinsatser enligt individuella planer finns inte omnämnda i studiestödslagen. En reglering av undantag från lagens 3 kap. 5 § tredje stycket får därför ges en allmän utformning. Enligt min mening bör genom ett tillägg i stycket anges att annat kan följa av föreskrifter som meddelas

av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Med ett sådant stöd kan regeringen i studiestödsförordningen föreskriva att studiehjälp skall lämnas till heltidsstuderande i uppföljningsprogram, kurser och andra utbildningsinslag inom ramen för individuella planer även för 15 dagar som inte bildar en hel, sammanhängande tidsperiod. Vid behov kan regeringen bemyndiga centrala studiestödsnämnden att meddela närmare föreskrifter.

Den nya föreskriften i studiestödsförordningen bör kunna tillämpas i fråga om studiehjälp för tiden fr. o. m. den 1 juli 1983. En ändring i studiestödslagen kan knappast träda i kraft förrän den 1 januari 1984, men i en övergångsbestämmelse bör anges att föreskrifter som avses i 3 kap. 5 § tredje stycket i dess nya lydelse får gälla studiehjälp även för sista kalenderhalvåret 1983.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu anfört har inom utbildningsdepartementet upprättats ett förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349).

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta lagförslaget.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

